

ประสิทธิผลการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
The effectiveness of environmental management of Ton Thong
sub-district municipality, Mueang district, Lamphun province

พระนันท์จักร นนทธม มิกโก (ชูลาภ)

Phra Nanchak Nonthammiko (Chulap)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิผลการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการเพิ่มประสิทธิผลการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับประสิทธิผลการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านความพึงพอใจ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการปรับเปลี่ยน การผลิต ประสิทธิภาพ ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านการพัฒนา 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิผลการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่พักอาศัย พบว่า เมื่อจำแนกตามอายุ และระดับการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐาน ส่วนเพศ อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่พักอาศัย ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3) แนวทางการเพิ่มประสิทธิผลการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน พบว่า ด้านศีล ควรจัดทำระเบียบข้อบังคับ กฎ กติกา ให้ประชาชนได้รับทราบและถือปฏิบัติโดยทั่วกัน ด้านสมาธิ พบว่า ควรสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชน และด้านปัญญา พบว่า ควรจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น

คำสำคัญ : ประสิทธิภาพ, การจัดการสิ่งแวดล้อม, เทศบาล, ลำพูน

Abstract

This research entitled has the objectives as follows: 1) To study the level of environmental management effectiveness of Ton Thong Sub-District Municipality, Muang District, Lamphun Province. 2) to compare people's opinions on the effectiveness of environmental management of Ton Thong Sub-District Municipality, Muang District, Lamphun Province classified by personal factors; and 3) to study the guidelines for increasing the effectiveness of environmental management in Ton Thong Sub-District Municipality, Muang District, Lamphun Province. This study is a Mixed Methods Research. The findings of this research as follows: 1) The level of environmental management effectiveness of Ton Thong Sub-District Municipality, Muang District, Lamphun Province, the overall average was at a high level. and when classified by aspect, it was found that satisfaction with the highest average, followed by adjustments, production, efficiency, while the lowest average was development. 2) The results of the comparison of people's opinions on the effectiveness of environmental management of Ton Thong Subdistrict Municipality, Muang District, Lamphun Province classified by personal factors such as sex, age, occupation, income, education level. and length of stay found that when classified by age and education level The difference was statistically significant at the 0.01 level, thus accepting the hypothesis. Sex, occupation, income, length of stay no different therefore rejecting the hypothesis 3) Guidelines for increasing the effectiveness of environmental management of Ton Thong Sub-District Municipality, Muang District, Lamphun Province, found that precepts should be made up of rules, regulations, rules for people to be aware of and adhere to in general. As for meditation, it was found that knowledge, knowledge, and understanding should be created for people to adhere to the rules. And intellectually, it was found that training should be organized to educate people about environmental management. Provide opportunities for people to participate in solving environmental problems that arise

Keywords : Effectiveness, Environmental Management, sub-district municipality, lamphun

บทนำ

สถานการณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโลกมีแนวโน้มเข้าสู่ภาวะวิกฤต สาเหตุหลักเกิดจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรมนุษย์อย่างรวดเร็ว อีกทั้ง การมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม ทำให้มนุษย์ต้องสรรหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาใช้เป็นจำนวนมาก และรวดเร็ว จนทำให้ธรรมชาติขาดความสมดุล ก่อให้เกิดวิกฤตการณ์ปัญหาสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันปัญหาเหล่านี้ล้วนเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป มนุษย์เปลี่ยนบทบาทของตนให้อยู่ในฐานะผู้ควบคุมธรรมชาติ โดยใช้ความรู้ความสามารถสร้างเทคโนโลยีและวิทยาการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อตอบสนองต่อจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น ตลอดจนความต้องการอุปโภคบริโภคของมนุษย์ที่ไร้ขีดจำกัด ความสัมพันธ์ในลักษณะนี้ถือว่าเป็นความสัมพันธ์ที่มนุษย์ได้เปรียบและได้ประโยชน์เพียงฝ่ายเดียว (สำนักงานสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม, 2554) อย่างไรก็ตาม คงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรและการเติบโตทางเศรษฐกิจส่งผลกระทบต่อการใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติ โดยเฉพาะการเพิ่มขึ้นของการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การเปลี่ยนของอากาศนำไปสู่ระดับอุณหภูมิที่มากขึ้น ซึ่งจะแสดงให้เห็นภาวะวิกฤตจนไม่สามารถใช้ชีวิตในแบบเดิมได้ ปรากฏการณ์เหล่านี้ไม่ใช่แค่ภาวะเรือนกระจกหรือวิกฤตคาร์บอนฟุตพริ้น แต่เป็นปรากฏการณ์ที่กระทบต่อโลกจนยากแก่การอาศัย (TCDC, 2564)

จากสภาพภูมิอากาศโลกกำลังเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่เลวร้ายขึ้น โดยผลวิจัยล่าสุดพบว่า มีแนวโน้มที่ระดับอุณหภูมิเฉลี่ยจะพุ่งขึ้นสู่ระดับสูงสุดในรอบ 50 ล้านปีเป็นครั้งแรก ในช่วงหลายพันปีที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน โลกได้ผ่านการเปลี่ยนแปลงจากภาวะเรือนกระจกที่ร้อนแรง (Hothouse) มาสู่สภาพภูมิอากาศอบอุ่น (Warmhouse) และหนาวเย็น (Coldhouse) จนมาสู่ยุคน้ำแข็ง (Icehouse) แต่ล่าสุดโลกกำลังเปลี่ยนผ่านไปสู่ภาวะ Hothouse อีกครั้ง หลังเผชิญกับอุณหภูมิที่พุ่งสูงขึ้นอย่างรวดเร็วจากฝีมือมนุษย์ (BBC NEWS, 2564)

สำหรับประเทศไทย การป้องกันปัญหาของสิ่งแวดล้อมนั้น ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้กำหนดหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐไว้ว่า มาตรา 57 รัฐต้อง (2) อนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา ฟื้นฟู บริหารจัดการ และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จาก

ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560, หน้า 15) กฎหมายดังกล่าวจึงเป็นกฎหมายเพื่อการคุ้มครอง รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แต่ทว่าการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่นับวันยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น ประกอบกับปัญหาที่เกิดจากกิจกรรมของมนุษย์ ทำให้ประเทศไทยเผชิญกับความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมในหลายภูมิภาค รวมทั้งการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพและประชากรสัตว์ป่าที่ลดลง การตัดไม้ทำลายป่า การกลายเป็นทะเลทราย การขาดแคลนน้ำ (OpenDevelopment Thailand, 2564) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและมลพิษทางอากาศและทางน้ำ ส่งผลให้เกิดปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน ซึ่งถือว่าอยู่ในขั้นวิกฤต

เทศบาลตำบลตันธ อำเภอลำพูน จังหวัดลำพูน ได้รับการยกฐานะจากองค์การบริหารส่วนตำบลตันธเป็นเทศบาลตำบลตันธ เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2552 เป็นเทศบาลขนาดกลาง จากยุทธศาสตร์ 4 ด้านการพัฒนาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลตันธกำหนดแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและพลังงานทดแทน และกำหนดแนวทางการจัดการให้มีระบบกำจัดขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูลและน้ำเสียรวม พร้อมกับการจัดการ คู่อล อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แม้ว่าเทศบาลตำบลตันธจะดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ดังกล่าวด้วยดี แต่ยังมีการร้องเรียน/ร้องทุกข์จากประชาชนในพื้นที่ ซึ่งจากรายงานผลการดำเนินการเรื่องร้องเรียน/ร้องทุกข์ของเทศบาลตำบลตันธ มีประชาชนยื่นข้อร้องเรียน/ร้องทุกข์ให้แก้ไขและบรรเทาความเดือดร้อนเกี่ยวกับความเดือดร้อน รำคาญ มากที่สุด โดยเป็นเหตุร้องเรียนเรื่องการจัดการขยะมูลฝอย การเลี้ยงและปล่อยสัตว์ ปัญหาระบบการระบายน้ำ (เทศบาลตำบลตันธ, 2564) จากปัญหาข้อร้องเรียนของประชาชนในเทศบาลตำบลตันธ ผู้วิจัยได้พิจารณาหลักธรรมที่จะสามารถนำมาช่วยแก้ไข้ปัญหาของการอยู่ร่วมกันในสังคมเพื่อช่วยกันรักษาสิ่งแวดล้อม โดยนำหลักไตรสิกขามาประยุกต์ใช้กับการจัดการสิ่งแวดล้อม

ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลตันธ อำเภอลำพูน จังหวัดลำพูน เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลตันธ อำเภอลำพูน จังหวัดลำพูน ให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสภาพแวดล้อมในชุมชนให้ดีขึ้นอย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิภาพการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ชนิดปลายเปิด (Open-Ended Questions) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยตามลำดับ 5 ประเด็น ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยแบบสอบถาม (Questionnaires) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยแบบสัมภาษณ์แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร

2. ผู้ให้ข้อมูลหลัก

การศึกษานี้ในครั้งนี ผู้วิจัยกำหนดเลือกกลุ่มตัวอย่างการวิจัย จำนวน 388 คน และผู้วิจัยกำหนดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักสำคัญ (key Informant) ซึ่งมีคุณสมบัติสอดคล้องกับประเด็นสาระสำคัญของการวิจัย ครั้งนี้ จำนวน 10 รูป/คน ประกอบด้วย 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 พระสงฆ์ในพื้นที่วิจัย จำนวน 2 รูป กลุ่มที่ 2 นักวิชาการ จำนวน 2 คน และกลุ่มที่ 3 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 2 คน กลุ่มที่ 4 ผู้นำชุมชน จำนวน 1 คน กลุ่มที่ 5 ประชาชนในพื้นที่วิจัย จำนวน 5 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview)

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

- 1) รวบรวมเอกสาร ศึกษารวบรวมข้อมูลจากหนังสือ บทความ งานวิจัย และเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลการจัดการสิ่งแวดล้อม
- 2) ขออนุญาตและแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยผู้วิจัยทำหนังสือถึงหน่วยงานที่จะเก็บข้อมูลเพื่อขอความร่วมมือประสานงานในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3) นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ไปชี้แจงรายละเอียดเบื้องต้นกับผู้บริหารของเทศบาลตำบลตันธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
- 4) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง คือประชาชนในเทศบาลตำบลตันธง ทั้งหมด 11 หมู่บ้าน จำนวน 388 คน และทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 10 รูปหรือคน ทั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) คือความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และใช้สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ในการทดสอบสมมติฐาน ซึ่งสถิติที่ใช้ คือการทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.) ส่วนข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique)

ผลการศึกษา

1. ระดับประสิทธิผลการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลระดับประสิทธิผลการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน พบว่าประสิทธิผลการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลต้นธง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$) และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านความพึงพอใจ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมาคือ ด้านการปรับเปลี่ยน การผลิต ประสิทธิภาพ และด้านการพัฒนา ตามลำดับ โดย 1) ด้านการผลิต พบว่า ประสิทธิผลการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ด้านการผลิต อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$) เมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่า มีการกำหนดค่าจัดเก็บขยะมูลฝอยในราคาที่ประชาชนยอมรับได้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด($\bar{X}=3.93$) 2) ด้านประสิทธิภาพ พบว่า ประสิทธิผลการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ด้านประสิทธิภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่า ควบคุมมิให้มีการทิ้งปฏิกูลในพื้นที่ของแหล่งชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด($\bar{X}=3.97$) 3) ด้านความพึงพอใจ พบว่า ประสิทธิผลการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ด้านความพึงพอใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่า ท่านมีความพอใจต่อเทศบาลที่มีนโยบายการจัดการสิ่งแวดล้อมแก่ชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด($\bar{X}=3.89$) 4) ด้านการปรับเปลี่ยน พบว่า ประสิทธิผลการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ด้านการปรับเปลี่ยน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่า มีการปรับปรุงน้ำอุปโภคบริโภคเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนจากภัยแล้ง, มีการปรับปรุงท่อระบายน้ำพร้อมบ่อบัก เพื่อป้องกันน้ำท่วมและการสัญจรไปมาสะดวกและจัดให้มีโครงการขุดลอกลำเหมืองน้ำเสียเพื่อให้เป็นประโยชน์แก่ประชาชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด($\bar{X}=3.84$) 5) ด้านการพัฒนา พบว่า ประสิทธิผลการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลต้นธง อำเภอเมืองจังหวัดลำพูน ด้านการพัฒนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่า มีการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด($\bar{X}=3.82$)

ผลการวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อประสิทธิผลการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก($\bar{X}=3.77$) เมื่อพิจารณา

เป็นรายด้านพบว่า ด้านสมาธิ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านศีล และด้านปัญญา โดย 1)หลักไตรสิกขา ด้านศีล พบว่า การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อประสิทธิผลการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลตันธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ด้านศีล โดยรวมอยู่ในระดับมาก($\bar{X}=3.75$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่า เชื้อชนประชาชนให้ปฏิบัติตามกฎกติกาในการจัดการสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.88$) 2) หลักไตรสิกขา ด้านสมาธิ พบว่า การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อประสิทธิผลการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลตันธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ด้านสมาธิ โดยรวมอยู่ในระดับมาก($\bar{X}=3.80$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่า ส่งเสริมให้บุคลากรฝึกฝนอบรมในการจัดการสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด($\bar{X}=3.86$) 3) หลักไตรสิกขา ด้านปัญญา พบว่า การประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาเพื่อประสิทธิผลการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลตันธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ด้านปัญญา โดยรวมอยู่ในระดับมาก($\bar{X}=3.75$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อพบว่า ส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานรู้จักบาปบุญ คุณโทษในการจัดการสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.82$)

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิผลการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลตันธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิผลการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลตันธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล การทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างตามการจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา ระยะเวลาพักอาศัย

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลตันธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน แตกต่างกัน พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการจัดการสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลตันธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน แตกต่างกัน พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลตันธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน แตกต่างกัน พบว่า ประชาชนที่มี

การศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 4 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลต้นธง อำเภอเมืองจังหวัดลำพูน แตกต่างกัน พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการจัดการสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 5 ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน แตกต่างกัน พบว่า ประชาชน ที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการจัดการสิ่งแวดล้อม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 6 ประชาชนที่มีระยะเวลาที่พักอาศัยต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน แตกต่างกัน พบว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาที่พักอาศัยต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการจัดการสิ่งแวดล้อม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. แนวทางการเพิ่มประสิทธิผลการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพของประสิทธิผลการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้กล่าวถึงแนวทางการเพิ่มประสิทธิผลการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ด้วยการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขา ดังนี้

1) ด้านศีล พบว่า แนวทางการเพิ่มประสิทธิผลการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ด้านศีลนั้น ควรจัดทำระเบียบข้อบังคับ กฎ กติกา ให้ประชาชนได้รับทราบและถือปฏิบัติโดยทั่วกันขณะที่ยังนำไปขยายได้ สามารถสร้างรายได้ให้ประชาชนอีกทางหนึ่ง ควรรณรงค์ลดการเผาขยะ เพราะจะก่อเกิดมลพิษทางอากาศ และควรใช้วัสดุที่ย่อยสลายได้ง่ายแทนการใช้พลาสติก

2) ด้านสมาธิ แนวทางการเพิ่มประสิทธิผลการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลต้นธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ด้านสมาธินั้น ควรสร้างความรู้ความเข้าใจ ให้กับประชาชนเพื่อให้ยึดมั่นในกฎระเบียบ สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนทราบตั้งแต่เด็ก ขณะเดียวกัน ควรรณรงค์การทิ้งขยะ

ลงในอุ้งขยະที่เทศบาลจัดให้และวางไว้ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย และช่วยเก็บทิ้งให้ถูกที่ถูกทาง
ขณะเดียวกันควรส่งเสริมการใช้สติพิจารณาอาการทั้งขยະเพื่อการแยกประเภทของขยະที่ถูกต้อง

3) ด้านปัญญา แนวทางการเพิ่มประสิทธิผลการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลตัน
ธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ด้านปัญญานั้น ควรจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม เช่น การคัดแยกขยະ เพื่อนำไปจำหน่ายอันเป็นการสร้างรายได้เสริมเพิ่มขึ้นอีก
ช่องทางและเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม ส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความรักความหวงแหนและ
ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ได้กำหนดไว้ และควรส่งเสริมให้ประชาชนใช้ปัญญาในการพิจารณาการ
ลดหรือเว้นการใช้สารเคมีที่จะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในภาคการเกษตร

อภิปรายผล

1. จากการศึกษาประสิทธิผลการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลตันธง อำเภอเมือง
จังหวัดลำพูน โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ **พระธีระพงศ์
ธีรพลโณ (จันทนา) (2556)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลในการบริหารงานขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลในอำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช” พบว่า ประสิทธิผลในการบริหารงานของ
องค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ด้านการผลิต พบว่า การกำหนดค่าจัดเก็บขยະเป็นนโยบายที่ประชาชนพึงพอใจมากที่สุด
ด้วยเป็นราคาที่เหมาะสมไม่เกินฐานะที่ประชาชนจะจ่ายได้ อย่างไรก็ตาม การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ช่อง
ทางการประสานงานเพื่อแก้ปัญหาให้กับประชาชนนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญและเทศบาลควรปรับปรุง ซึ่ง
สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ **พระมหาสุริยะ มททโว (มาธรรม) (2561)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง
“ประสิทธิผลการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา”
พบว่า ด้านการวางแผนดำเนินงาน ประชาชนไม่ได้รับข่าวสาร และเทศบาลไม่ได้ทราบปัญหาที่แท้จริง
จากประชาชนในพื้นที่

ด้านประสิทธิภาพ พบว่า เทศบาลได้ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในงาน
สุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างดี ซึ่งที่อยู่ในความรับผิดชอบของกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ซึ่ง
เป็นไปตามยุทธศาสตร์การพัฒนาในยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้วยกลยุทธ์และแนวทางการพัฒนา คือ การ
จัดการ ดูแล อนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การจัดการให้มีระบบกำจัดขยะมูล
ฝอยสิ่งปฏิกูลและน้ำเสียรวม

ด้านความพึงพอใจ พบว่า เทศบาลตำบลตันธงมีการกำหนดนโยบายที่ดีและมีบุคลากรที่ดูแล
การจัดการสิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพ บุคลากรมีความรู้ความสามารถในการทำงาน แต่อย่างไรก็ตาม สิ่ง
ที่เทศบาลควรปรับปรุงคือ การให้ความรู้แก่คนในชุมชนเนื่องจากพบว่า ยังมีความไม่เข้าใจในระบบ
และระยะเวลาที่แน่ชัดในการเข้าพื้นที่เก็บขยะในแต่ละสัปดาห์ จึงทำให้ขยะตกค้างในชุมชน และสุนัข
ไปคุ้ยขยะและขยะหลุดออกมาเกลื่อนถนน ดังนั้น ควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบโดยทั่ว
กันอีกครั้ง

ด้านการปรับเปลี่ยน พบว่า มีการปรับปรุงน้ำอุปโภคบริโภคเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนจาก
ภัยแล้ง, มีการปรับปรุงท่อระบายน้ำพร้อมบ่อพัก เพื่อป้องกันน้ำท่วมและการสัญจรไปมาสะดวกและ
จัดให้มีโครงการขุดลอกลำเหมืองน้ำเสียเพื่อให้เป็นประโยชน์แก่ประชาชน มีการปรับปรุงระบบจัดการ
ขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูลและน้ำเสียตามข้อเสนอแนะของประชาชน อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการจัดการใน
เบื้องต้นจะมีประสิทธิภาพ แต่ขณะเดียวกัน พบปัญหาของคลองระบายน้ำที่ยังขาดประสิทธิภาพที่
ประชาชนคาดหวังจะให้มีการปรับเปลี่ยนวิธีการให้ดีขึ้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ
แหล่งน้ำของชุมชน ดังนั้น เทศบาลตำบลตันธงควรศึกษาปัญหาของน้ำเสียที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ ด้วยหมู่บ้าน
จัดสรรที่เพิ่มจำนวนมากขึ้นได้ปิดกั้นทางระบายน้ำเดิม จึงเกิดปัญหาน้ำท่วมขัง น้ำรอระบาย ก่อนการ
อนุญาตให้มีการก่อสร้างเทศบาลควรมีการตรวจสอบทางน้ำสาธารณะอย่างถี่ถ้วนเพื่อป้องกันปัญหาที่
จะเกิดขึ้นนี้

ด้านการพัฒนา พบว่า การพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายยังประโยชน์สูงสุดแก่
ประชาชนนั้น ต้องมีหน่วยงานที่รับผิดชอบ มีนโยบายที่ชัดเจน มีการวางแผนการดำเนินการสู่การ
ปฏิบัติ บุคลากรต้องมีความรู้ความสามารถ และต้องมีการประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับหลักการ
ดำเนินงานมาตรฐานของระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14000 เป็นมาตรฐานที่องค์กรส่วนใหญ่
นำมาเป็นเครื่องมือในการจัดการสิ่งแวดล้อมประกอบด้วยหลักการสำคัญคือต้องมีการกำหนดองค์กร
รับผิดชอบ กำหนดนโยบาย วางแผนดำเนินงาน บริหารโครงการ และประเมินผลโครงการ ติดตาม
และวัดผลการดำเนินงาน (ประยูร วงศ์จันทร์, 2555)

จากการศึกษาหลักไตรสิกขา พบว่า เมื่อนำหลักไตรสิกขามาประยุกต์ใช้กับการจัดการสิ่งแวดล้อม
แล้วสามารถก่อนเกิดประสิทธิผลได้ โดยเฉพาะการสร้างจิตสำนึกเพื่อให้มีจิตสาธารณะที่จะ
ช่วยกันรักษาสิ่งแวดล้อมให้เกิดความยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ **รมิดา ศรีมันตะ**
(2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบไตรสิกขาเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม” ผลการวิจัย

พบว่า ตัวแปรแฝงภายนอกไตรสิกขา และสิ่งแวดล้อมศึกษา สามารถอธิบายความแปรปรวนของแรง
บันดาลใจจิตสาธารณะเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ร้อยละ
63.00 และยังสามารถทำนายความแปรปรวนของแรงบันดาลใจจิตสาธารณะเพื่อการอนุรักษ์
สิ่งแวดล้อมร้อยละ 69.00 และแรงบันดาลใจจิตสาธารณะเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลสูงสุด
ต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วยค่าอิทธิพล 0.76

ด้านศีล พบว่า ศีลมีอิทธิพลต่อการรักษากฎระเบียบทางสังคม การปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องด้วย
การตั้งใจชอบ มุ่งมั่นในการรักษาสิ่งแวดล้อม ดังนั้น หลักไตรสิกขาด้านศีลจึงเป็นส่วนที่จะช่วย
ขับเคลื่อนการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชนให้ดีขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ **พระครูสถิตกิตติ
สุนทร กิตติภทโท (สมพล ผ่านการ) (2558)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบูรณาการกระบวนการเรียนการ
สอนพุทธธรรมกับการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม : กรณีศึกษาป่าชุมชนของโรงเรียนบ้านสันมะเค็ดสันชีเหล็ก
ห้วยผาพัฒนา” พบว่า การบูรณาการหลักพุทธธรรม การนำหลักไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา
นำมาปรับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน ให้มีระเบียบวินัย มีสมาธิ มีความคิดสร้างสรรค์ ใช้
ปัญญาแก้ไขปัญหา เพื่อช่วยขับเคลื่อนการอนุรักษ์ป่าชุมชนให้คงอยู่ยั่งยืนตลอดไปได้

ด้านสมาธิ พบว่า ส่งเสริมให้บุคลากรฝึกฝนอบรมในการจัดการสิ่งแวดล้อม มีการปลูก
จิตสำนึกการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่และบุคลากรมีความมุ่งมั่น มั่นใจในการพัฒนา ดูแล
สิ่งแวดล้อม ซึ่งแสดงได้ว่าแนวทางปฏิบัติดังกล่าวนี้ จะเป็นการช่วยพัฒนาคนในระดับจิตสำนึกเพื่อให้
เกิดความยั่งยืนในการพัฒนาได้อย่างมั่นคง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ **พระราชมุนี(พล
อาภากร) (2558)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “นิเวศวิทยาเชิงพุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ในการ
เสริมสร้างสุขภาวะและการเรียนรู้ของสังคมไทย” พบว่า หลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญาเป็น
หลักธรรมที่ทุกหน่วยงานได้นำไปประยุกต์ใช้ในองค์กร ทุกองค์กรได้นำหลักไตรสิกขาไปปฏิบัติยอม
หวังได้ว่าจะประสบความสำเร็จในการดูแลระบบนิเวศ พร้อมทั้ง เกิดการพัฒนาจิตและสังคมได้อย่าง
ยั่งยืน

ด้านปัญญา พบว่า ประชาชนมองว่าปัญญาของมนุษย์มีผลต่อการปฏิบัติงาน ดังนั้น แนว
ทางการพัฒนาให้เกิดปัญญาก็ควรใช้หลักไตรสิกขาด้านปัญญาเป็นเครื่องมือในการพัฒนา ซึ่ง
สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ **บุญส่ง สิ้นธนู (2557)** ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การปรับใช้หลัก
ไตรสิกขาในการประหยัดพลังงานของสังคมไทย” ผลการวิจัยพบว่า ปัญญาเป็นเครื่องมือในการ

พิจารณาในการดำเนินงานทุกประเภทด้วยเหตุผล เช่น การใช้พลังงานอย่างสมประโยชน์ และมีเหตุผลอันสมควร เป็นต้น

2. จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิผลการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลตันธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีอายุ และระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลตันธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งแสดงได้เห็นว่า ประชาชนที่มีอายุในแต่ละระดับต่างกันอย่างมีความคิดเห็นที่ต่างกัน และระดับการศึกษาที่แตกต่างกันย่อมแสดงถึงความคิดและการวิเคราะห์ พิจารณา การตัดสินใจที่ไม่เหมือนกัน

3. จากการศึกษาแนวทางการเพิ่มประสิทธิผลการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลตันธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน พบว่า

1) ด้านศีล พบว่า ควรจัดทำระเบียบข้อบังคับ กฎ กติกา ให้ประชาชนได้รับทราบและถือปฏิบัติโดยทั่วกัน ด้วยมองว่า ศีลเป็นข้อปฏิบัติสำหรับฝึกอบรมในทางความประพฤติ การประพฤติปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมจึงควรยึดตามระเบียบและกฎเกณฑ์อย่างเป็นทางการ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ พระมหาชินวัฒน์จกกวโร (กุญรัมย์) (2562) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเชิงพุทธของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 : วิเคราะห์เชิงพุทธธรรม” ผลการวิจัยพบว่า การบูรณาการเชิงพุทธโดยอาศัยหลักพุทธธรรม คือ หลักไตรสิกขา กับ ศาสตร์พระราชาของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทำให้ได้แนวทางในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่สมบูรณ์แบบ สามารถใช้ปฏิบัติงานอนุรักษ์ฟื้นฟูและส่งเสริมสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยเป็นไปอย่างรอบคอบรอบด้าน เกิดสัมฤทธิ์ผลที่ดียิ่ง

2) ด้านสมาธิ พบว่า ควรสร้างความรู้ความเข้าใจ ให้กับประชาชนเพื่อให้ยึดมั่นในกฎระเบียบ สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนทราบตั้งแต่เด็ก โดยเริ่มจากครอบครัวอันเป็นสถาบันพื้นฐานหลักในการหล่อหลอมเกลาพฤติกรรมของคนในสังคม ดังนั้น การพัฒนาสมาธิจึงควรเป็นการพัฒนาจิตให้มีความเพียรที่จะรักษาสีลสิ่งแวดล้อม จะกระทำการใดๆ ให้ใช้สติตระหนักถึงผลที่จะกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับหลักการพัฒนาจิตในพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นการพัฒนาจิตให้สมาธิ พัฒนาจิตให้มีความเพียร พัฒนาจิตให้มีสติ (เสฐียรพงษ์ วรรณปก, 2549)

3) ด้านปัญญา พบว่าควรจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม เช่น การคัดแยกขยะ เพื่อนำไปจำหน่ายอันเป็นการสร้างรายได้เสริมเพิ่มขึ้นอีกช่องทาง และเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม หรือเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น ส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความรักความหวงแหนและต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ได้กำหนดไว้ และควรส่งเสริมให้ประชาชนใช้ปัญญาในการพิจารณาการลดหรือเว้นการใช้สารเคมีที่จะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในภาคการเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการจัดการศึกษาในพระพุทธศาสนาที่ยึดหลักไตรสิกขา ซึ่งเป็นการฝึกอบรมที่เน้นภาคปฏิบัติมากกว่า โดยพระพุทธศาสนาให้ความสำคัญกับการอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรด้วยเชื่อว่าบุคลากรที่ได้รับการพัฒนาแล้วก็จะได้รับการจัดสรรภาระหน้าที่ให้ปฏิบัติงานภายในองค์กรตามความรู้ความสามารถ (พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2549)

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ คือ ทำให้ทราบระดับประสิทธิผลการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลตันธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นการบ่งชี้ให้เห็นถึงประสิทธิผลการทำงานของหน่วยงานเทศบาล ที่เป็นไปในทิศทางที่ดี อย่างไรก็ตาม ยังมีด้านที่ควรพัฒนาเพิ่มขึ้น ซึ่งผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยทั้งในส่วนเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในด้านต่างๆ ให้สอดคล้องกับการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขา ดังนี้

ด้านศีล : จากข้อมูลการกำหนดค่าจัดเก็บขยะมูลฝอยในราคาที่ประชาชนยอมรับได้ และการจัดอบรมให้ความรู้การจัดการสิ่งแวดล้อมรวมถึงการเชิญชวนประชาชนให้ปฏิบัติตามกฎกติกาในการจัดการสิ่งแวดล้อม ไม่เบียดเบียน ไม่ละเมิดต่อสิทธิในการจัดการขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูลและน้ำเสีย ดังนั้น หน่วยงานควรจัดทำระเบียบข้อบังคับ กฎ กติกา นโยบายเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม ให้ประชาชนได้ถือปฏิบัติ เพื่อให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เช่น ห้ามทิ้งเศษขยะ และของเสียจากโรงงานลงในแม่น้ำคูคลอง พร้อมทั้งประกาศ ระเบียบข้อบังคับ กฎ กติกา นโยบาย ให้ประชาชนได้รับทราบโดยทั่วกัน งดเว้นหรือลดการเผาขยะ เพราะจะก่อเกิดมลพิษทางอากาศ ใช้วัสดุที่ย่อยสลายได้ง่ายแทนการใช้พลาสติก

ด้านสมาธิ : จากการที่เทศบาลมีการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ มีนโยบายด้านการพัฒนาระบบสารสนเทศ IT เพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี และมีการส่งเสริมให้บุคลากรฝึกฝนอบรมในการจัดการสิ่งแวดล้อม มีการปลูกจิตสำนึกการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่และบุคลากรมี

ความตั้งมั่น มั่นใจในการพัฒนาดูแลสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตาม สิ่งที่เทศบาลควรดำเนินการปรับปรุงเพิ่มเติมคือ เทศบาลควรสร้างจิตสำนึก ความรู้ ความเข้าใจให้ประชาชนทราบเกี่ยวกับวิธีการจัดการสิ่งแวดล้อม เมื่อประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ และยึดมั่นในกฎระเบียบ ก็จะสามารถรู้ได้ว่าสิ่งไหนควรทำ สิ่งไหนไม่ควรทำ พร้อมทั้งสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมให้ประชาชนทราบตั้งแต่เด็ก ใช้สติพิจารณาก่อนการทิ้งขยะเพื่อการแยกประเภทของขยะที่ถูกต้อง

ด้านปัญญา : จากการที่เทศบาลได้ควบคุมมิให้มีการทิ้งปฏิกูลในพื้นที่ของแหล่งชุมชน และประชาชนยังมีความพอใจต่อเทศบาลที่มีนโยบายการจัดการสิ่งแวดล้อมแก่ชุมชน และมีความพึงพอใจต่อบุคลากรของเทศบาลในการจัดการสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ประชาชนคาดหวังว่าควรดำเนินการคือ ควรจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้นำหมู่บ้าน และประชาชนในหมู่บ้านเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม เช่น การคัดแยกขยะอย่างถูกวิธี ทิ้งขยะเปียก ขยะแห้ง และขยะอันตราย การทำปุ๋ยจากเศษอาหาร เมื่อเกิดปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วม หรือเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อที่ประชาชนจะได้มีรู้สึก รัก ห่วงแหน และต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ได้กำหนดไว้ให้ และใช้ปัญญาในการพิจารณาการลดหรือเว้นการใช้สารเคมีที่จะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในภาคการเกษตร ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เป็นแผนภาพ ดังนี้

แผนภาพที่ ๑ องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลตันธง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เสนอเชิงนโยบายดังนี้

1) ภาครัฐ ควรส่งเสริมให้บุคลากรในส่วนงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความตระหนักที่จะรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง ควรให้ความรู้และปฏิบัติในหน่วยงานเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ประชาชน

2) ภาครัฐ ควรมีนโยบายในการรักษาสิ่งแวดล้อมเป็นชาติระดับชาติ ในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้บุคลากรและประชาชนประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการดำเนินชีวิต

2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรเผยแพร่ความรู้จากงานวิจัยไปตามสื่อต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนเข้าใจและสามารถช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมได้

3. ข้อเสนอในการวิจัยครั้งต่อไป

1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรศึกษาวิจัยถึงรูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรศึกษาวิจัยถึงประสิทธิภาพการนำหลักธรรมต่าง ๆ ไปประยุกต์ใช้ในการรักษาสิ่งแวดล้อม

References

กรมควบคุมมลพิษ. สถิติการร้องเรียนปัญหามลพิษ ปี 2562. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://pcd.go.th/info_serv/pol2_stat2562_1.cfm [26 เมษายน 2564].

เทศบาลตำบลตันธง. ยุทธศาสตร์การพัฒนาและแนวทางการพัฒนาในช่วงสามปี. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.tontong.go.th/index.php?_mod=ZGL5&type=NA [29 มกราคม 2564].

- บุญส่ง สิ้นธุ์นอก. (2557). “การปรับใช้หลักไตรสิกขาในการประหยัดพลังงานของสังคมไทย”. *สารนิพนธ์ ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา พระพุทธศาสนา*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ประยูร วงศ์จันทร์. (2555). *วิชาการสิ่งแวดล้อม*. พิมพ์ครั้งที่ 1. มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พระครูสถิตกิตติสุนทร กิตติภโท (สมพล ผ่านการ). (2558). “การบูรณาการกระบวนการเรียนการสอนพุทธธรรมกับการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม : กรณีศึกษาป่าชุมชนของโรงเรียนบ้านสันมะเค็ดสันชีเหล็ก หัวฝายพัฒนา”. *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตโต). (2549). *พุทธวิธีบริหาร*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธีระพงศ์ ธีรปณฺโญ (จันทนา). (2556). “ประสิทธิผลในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช”. *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสุริยะ มหฺทโว (มาธรรม). (2561). “ประสิทธิผลการจัดการสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา”. *สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาชินวัฒน์จกฺกวโร (กุญรัมย์). (2562). “การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเชิงพุทธของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา ภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 : วิเคราะห์เชิงพุทธธรรม”. *วารสารมหาจุฬานาครพรรณ์*. ปีที่ 6 ฉบับที่ 8 (ตุลาคม) : 4076 – 4077.
- พระราชวรมนี (พล อาภากร) และคณะ. (2558). “นิเวศวิทยาเชิงพุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ในการเสริมสร้างสุขภาวะและการเรียนรู้ของสังคมไทย”. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*. ปีที่ 41 ฉบับที่ 2: 32 – 33.
- รมิดา ศรีมันตะ และคณะ. (2563). “การพัฒนารูปแบบไตรสิกขาเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม”. *วารสารชุมชนวิจัย*. ปีที่ 14 ฉบับที่ 4 (ตุลาคม – ธันวาคม) : 172 – 173.
- “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2562”. *ราชกิจจานุเบกษา* 134. (เมษายน 2560) : 15.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. ปัญหาสิ่งแวดล้อม ภัยใกล้ตัวที่คาดไม่ถึง. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :
<http://www.nso.go.th/>[29 มกราคม 2564].

เสฐียรพงษ์ วรรณปก. (2549). “มัชฌิมาปฏิปทา : สายกลางสองมิติ” ในคอลัมน์ธรรมะใต้ธรรมาสัน.
หนังสือพิมพ์ข่าวสด. (24 กุมภาพันธ์) : 29.

อัมพร ใจอ้าย. (2563). สรุปผลการดำเนินการเรื่องร้องเรียน/ร้องทุกข์ รอบ 6 เดือน ประจำปี
งบประมาณ พ.ศ. 2563. งานนิติการ ฝ่ายปกครอง เทศบาลตำบลตันตง อำเภอเมือง จังหวัด
ลำพูน. (อัสสัณหา).

BBC NEWS. โลกร้อน : โลกเข้าใกล้ภาวะเรือนกระจกสุดร้อนแรงเหมือนเมื่อ 50 ล้านปีก่อน.
[ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://www.bbc.com/thai/international-54145979/> [26
เมษายน 2564].

OpenDevelopment Thailand. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. [ออนไลน์], แหล่งที่มา :
[https://thailand.opendevlopmentmekong.net/th/topics/environment-and-
natural-resources/](https://thailand.opendevlopmentmekong.net/th/topics/environment-and-natural-resources/)[9 กุมภาพันธ์ 2564].

TCDC. มองไปข้างหน้า 2050 : แนวโน้มกระแสโลก (ตอนที่ 3 การเปลี่ยนแปลงด้านทรัพยากรและ
ภูมิอากาศ). [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : [https://web.tcdc.or.th/th/Articles/Detail/
LOOK-ISAN-NOW-ep-3](https://web.tcdc.or.th/th/Articles/Detail/LOOK-ISAN-NOW-ep-3) [20 กันยายน 2564].